

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
неділях і святах.

БУЖКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровица ч. 2.
Передплата
10 ар.

Рускі соціальні демократи.

В доповненню до статей з Кугуєга Przemysk-ого і нашої статі „Записки політика“ маємо нині поговорити о руских соціальних демократах, аби образ суспільного руху галицьких Русинів був викінчений.

Як відомо, 10. червня с. р. делегати руских радикалів пп. Яросевич і Вітик зложили на зборах соціальних демократів у Відні таку заяву:

„Ми (рускі радикали) стоїмо на ґрунті програми соціально-демократичної партії. Організація руских радикалів є на тепер самостійною, нашою областю агітаційною є руске селянство, а его спеціальні відносини вимагають конечно відмінної тактики. Дятого хочемо піддержати самостійність партії, але бажаємо вступити в дуже тісний контакт з соціально-демократичною партією і будемо все готові в подібних практичних случаях з нею спільно поступати, порозумівати ся з єї зарядом партійним, як також відповідати вимогам до нас зверненим.“

По тій заяві встав соціаліст Поляк посол Дашинський і — після „Arbeiter Ztg.“ — сказав таке:

„Особливі обставини руского селянства вимагають такого становища рускої радикальної партії. Крок, який она тепер зробила, є кроком наперед, і подає напрям, в яким сеєя партія від тепер мусить йти і буде йти. То ще лиш kwestія часу, коли рускі радикали почують себе такими сильними, що виступлять веї против дріб-

них спорів національних так само енергично, як ми. До того причинило ся чимало також наше теперішнє становище що-до інтернаціоналізму. Позвольте-ж мені супротив сего висказати найщирішу радість і погратулювати руским радикалам до сего їх кроку.“

Та досить протекційна гратуляція п. Дашинського остільки була не на місці, що по правді не рускі радикали зблизили ся до соціальних демократів, тільки соціальні демократи до руских радикалів.

Ми ще перед зборами соціальних демократів у Відні в статі Spectatora п. з. „На сторожі“ виказали, що „духове наше жите розходить ся чимраз більше в двох противних собі напрямках: один напрямок — се зростаючий клерикалізм разом зі веїми веїми консервативними прикметами; а другий напрямок — замітний особливо у молодіжи — то не менше зростаючий радикалізм зі веїми веїми поступовими прикметами і ідеалами. Між двома скрайніми напрямками плывуть два каламутні потоки, один — народовіць з „Дѣлом“ і Романчуком на чолі, а другий москвофілів (старорусинів) з „Галичанином“ на чолі. Ті два потоки остатними часами старають ся попасти в одно русло, виступити з берегів і залляти землю руску.“

Перші два напрямки добивають ся голосу на Руси; другі два мають уже свою публику з давних часів. Але в справі духового життя у людей, що попали в ті другі два каламутні потоки, трудно добачити виразні змаганя до поступу; з їх учинків не можна зміркувати, чи се елементи поступові на Руси, чи консерватив-

ні; симпатії їх хилять ся все то в бік клерикальний, то в бік радикальний.“ Так справді було до часу приступу п. Яросевича і наших радикалів до соціальних демократів. „Дѣло“ вважало навіть п. Яросевича своїм послом, а властиво хотіло вибрати его — вже по виборах — доконче взяти на карб заслуги спільного виборчого комітету. Коли-ж п. Яросевич, яко видимий теперішній заступник руских радикалів, пристав до соціальних демократів, а ще до того зовсім маловажив собі народовіць-опозиціоністів і москвофілів, ті раді-нераді відрекли ся его — очевидно лише тому, що перше відрік ся їх — він.

Значить, вийшло на то, що ми зазначили в статі: „На сторожі“: два скрайні напрямки на Руси, клерикальний і радикальний, поступають консеквентно дальше, лише два посередні не знають, що з собою почати. Коли ми нарікаємо, що в нас за багато партій, а через то й безголове, то ми повинні бути раді тому, що обставини помалу спонукують Русинів приймати форму європейських партій, в котрих ціль і средства ясно означені, на кожний випадок яснійше, ніж в дотеперішних наших партіях, а через то зменьшають число наших невизначених партій.

У нас такі нездорові відносини, що цілі партії існують лише завдяки своїй неясности і неконсеквенції. Так само й люди, що їх доля випала на заступників руского народу, дуже часто держать ся лише хитанем поміж партіями. Вже трохи не виробив ся у нас ідеал політика, котрий вміє гарно піддурити веї партії, вміє ходити поміж дощ, щоби лише на него го-

6) Як чоловік зійшов на пана.

Оповідане
ВЯЧЕСЛАВА БУДЗИНОВСКОГО.

(Дальше.)

— Жартуй здоров. „Шо-до мене, то мені тепер так чось легко, як би камінь спав з серця.“

— Ой буде тобі легко, як школярка зачне в очи лізти!

О дванадцятій був Стефан на улиці Осолінських. Хотів лиш „придивити ся“, чи она справді така гарна, як ему зразу видала ся.

Перейшли по-при себе.

— Шельма що день гарнійша!

Похнюпив голову і снував ся без ціли по місті.

По обіді забрали ся знов до скриптів. Читане звалив нині на Петра, а сам ляг на отомані і порівнував... Порівнував школярку з Галькою. Чим довше порівнував, тим більше був зіртований.

— Е! певно глупа гуска польска. Що о тім думати! Вирочім і не знаємо ся... Але я мушу йти, що за одна.

— Стефане! Ти слухаєш?

— Слухаю.

— Мені не здає ся. Чи не спиш ти любовні сні? О котрій думаєш? Школярка чи Галя? Не впору зачав, небоже, авантуру. Се дуже непрактична річ, перед іспитом залюблювати ся. Я тобі кажу, що если не возьмем урльопу від дівчат, і не думай сідати до іспиту. Ґрунтовно провалиш ся.

— Не говори много! Читай дальше, бо і так не много часу.

— Коли-ж бо мені здає ся, що ти дримаєш.

* * *

По суботі, як то звичайно у нас буває, прийшла неділя. Стефан прийхав нічним потягом з провінції, де був на народнім вічу. Просто з залізничї пішов до кавярні, переглянув часопис, пройшов ся по місті, і коло одинадцятї години вертав до дому. На сходах заступив ему дорогу сторож і подав лист.

— Ще вчера прийіс експрес.

— Експрес... мені? Як ви знаєте, що якраз мені? Окрім числа дому нема на листі жадної адреси.

— Описав вас докладно. Казав передати молодому бльовдинови, з борідкою, що ходить в янім убраню і жовтих мештах, курить з срібної цигарниці, а в рукавичках ходить лиш о дванадцятій в полудне. Хто-ж се иньший, як не ви?

Стефан сховав лист до кишені і пішов на

гору. Докінчив до друку справозданє з вчерашнього віча і тогди аж отворив лист:

„Поважаний Пана!“

Бачу, що ви заінтересували ся моєю особою. А я... чому з тим скривати ся? — і ви зробили на мені не-лихе вражінє. Віда лиш в тім, що не знаємо ся. Тяжко вам знайти спосіб познакомити ся зі мною? Если так, то я уможу вам дорогу. Напишіть мені, чи маєте охоту познакомити ся зі мною. За те, що я важила ся на такий ризиковний і в „порядній родині“ непрактикований крок, зле мене не судіть. Що я винна, що маю охоту пізнати Вас, а иньшого способу нема, бо ви — здає ся — не обертаєте ся в товаристві, з котрим жие моя родина! Крім того я переконана, що не починаю з яким авантюристом, а з чесним чоловіком, бо если би Ви були звичайний собі вітрогон, були би-сьте мене давно зачепили на улиці. Але мимо того, що я маю до Вас таке довіре, не зраджую наразі мого імени. Скажу доперва тогди, як Вас ближше пізнам.

Моя адреса:

А. А. А.

Львів, poste restante.

Р. S. На улицю Осолінських більше не трудіть ся, бо у нас школа вже скінчила ся і мене там більше не побачите. Я укінчила вже свою „єдукацію“.

Если схочете бачити мене завтра, то є в

лосували на посла та всі поважали его. „Він хоть і народовець, — каже ся — але нас москвофілів шанує. Другий хоч і радикал, але не такий, як інші, на него можна голосувати...“ Очевидна річ, через то школа для виховування політиків зійшла у нас на школу деморалізації політичної; політикам дозволяється крутити пересвідченнями і дурити публику. Коли з того боку возьмемо на розвагу поступки людей з двох „бігунів“: Барвіньського і Яросевича, то хоч можемо, як кому до вподоби, не годити ся на них, але мусимо назвати їх консеквентними. А що та консеквенція доконче потрібна для знищення руского безголовля, то ми її мусимо назвати і користною.

Австрійська соціальна демократія має в своїй організації групу галицьку, котра ділить ся знов на дві часті: краківську і львівську. У львівській були і рускі соціальні демократи, що в останніх місяцях видавали її свою газету: *Robotnyk*. Ті самі рускі соціальні демократи брали в свій час живу участь в заснованню радикальної партії і доси від неї не відділилися, протівно йдуть разом, бо й між радикалами велика часть має пересвідчення соціально-демократичні. Причиною, чому рускі радикали вже давніше не пристали до соціальних демократів, було се, що ті демократи не означили своїх відносин до мужиків (они будували лише на фабричних робітниках), а крім того були інтернаціоналами. Народність їх не обходила, а мужик на їх думку повинен був перше зійти на безземельного робітника, аби з ним можна починати яку організацію. Коли-ж нашим радикалам і мужики зі своєю дрібною власністю і народність були дорогі, то зближення їх до соціальних демократів можна було сподівати ся аж тоді, коли соціальні демократи з пересвідченнями наших радикалів стануть числитися. До того й прийшло тепер, чи приходить.

Вже при виборах з V-ої курії соціальні демократи в цілій Австрії, отже і в

Галичині і на Буковині, мусіли зійти ся з мужиками. Ішло о вибір кандидатів, то до того мужики були соціальним демократам не менше потрібні, як робітники. Наші радикали були не раді з того; казали тоді: „Перше ігнорували они мужиків, а тепер лізуть до них, хоч не мають для них програми! Наша радикальна програма ширша, бо обіймає і мужиків і робітників.“

Але при тих виборах соціальні демократи пізнали, що коли хочуть мати мужиків за собою, то таки мусять їх боронити, а з того і вийшло, що на своїх зборах у Відні в червні с. м. прийняли в свою програму дві постанови, які вважали давніше великими ересями: одну — організацію партії (доси інтернаціональної) після націй, а другу: пропаганду між мужиками удержання *minimum existentiae* в формі такої того клаптика ґрунту, котрого перше соц. демократи не хотіли знати.

Таким чином практичне жите витворило у соціальних демократів потребу нових засад, протівних їх давнішим теоріям, — і показало, що є в них а в наших радикалів спільного. Спільного вийшло так багато, що п. Яросевич не бачив причини, чому не мав би пристати до соц. демократів, тільки з тою дрібною формальністю при приступі, що не они йому, а він їм повинен був ґратулювати такого звороту в відносинах до мужика.

Ми розповіли ширше зміни в соц. дем. партії на то, аби зрозуміти поступок наших радикалів і посла Яросевича. Як бачимо — поступок сей консеквентний і в нічій не змінює засад наших радикалів; навіть їх націоналізму не нарушує.

„Дѣло“, котре по виборах доконче хотіло собі присвоїти п. Яросевича, хоч перед виборами зовсім за ним не агітувало (се також „політика...“), стало тепер взивати п. Яросевича, аби він „пояснив ближше своє поступованє.“ А *Руслан* накинув ся на духовенство, що оно на справозданню посольським дало вотум довіря п. Яросевичеві,

„котрий піддав ся під команду соціалістів“ — бо „на скільки нам відомо, др. Т. Окуневский між соціалістів іти не гадає...“ *Русланови* вільно бути невдоволеним з п. Яросевича, бо сам клерикальний і з тим не криє ся; але *Дѣло і Галичанин*, що перше вважали п. Яросевича своїм, а потім его відрекли ся, хоч він в нічій не змінив ся, не мають причини, жадати від него хиткого поступованя, коли взагалі таке поступованє вважають шкідливим. П. Окуневский, котрий „не гадає іти між соціалістів“, але притім не гадає іти і з Барвіньським, ще через те саме не заслугоує зовсім, щоб з ним ліпше обходити ся, як з п. Яросевичем. Штука ходження поміж доц у нас виправді поплатна, але вже на доіла і кожній партії.

Взявши отсеї дрібний наш рух суспільний на ширше тло, австрійське, ми бачимо, що помалу ґрупується у нас дві партії, анологічні до австрійських; в Австрії маємо з одного боку: консервативно-клерикальну реакційну партію і з другого боку: соціально-демократичну. Перша в парламенті має більшість, друга 14 голосів. Перша устроїла нам вибори, на котрі ніхто з Русинів не годить ся, навіть Католицький Союзні; друга протівилася тому в рішучий спосіб. „Дѣло“ і его посла також протестували; але на самих протестах виборчих робота „Дѣла“, Окуневського і Танякевича, а також „Галичанина“ скінчити ся не повинна (хоч — як досвідчить, — скінчить ся на тім); — так тоді по погодженню протестів вийде для наших політичних товариств, газет і послів неминуча потреба рішити ся, в котрій бік подати ся.

Ми не рішаємо справи, лише вияснюємо; ми знаємо, що, хоч як галицьким Русинам Католицький Союз не в смак, але галицькі святиці в нім певно колись опиняться ся (на то-ж они і святиці!); з другої сторони ми знаємо, бо бачимо, що нам від нікого помочи не сподівати ся, що ніхто нам сили не дасть, лише ми ту

неділю, пройдець ся о дванадцятій годині по улиці Міцкевича.

А. А. А.

Стефан глянув на годинник.

— За пізно! Пів до першої. Мені все влізе в дорогу якийсь дідько. Через дурне віче, а ще дурнішу статю стратив таку добру нагоду. До завтра готова інакше надумати ся!

Статя, з таким трудом склеєна, статя, на котру редакция нетерпеливо ждала, статя, котра повинна була наробити много шуму і заколоту між его політичними противниками, статя, котра мала бути одним листем більше до вінця его слави, та статя... ваяла ся дрібненькими куснями по землі.

Сів писати — не статю, а лист.

— „Львів дня...“ зле, криве.

Подер папір і зачав другий раз.

— „Львів“... і то не добре.

Третій раз викаліграфував дату уже цілком добре.

— „Найдорожа“... Ні! се за скоро.

Подер.

„Панно...“ ні! і то зле. Готова думати, що ей легковажу.

— „Високоповажана Панно“... а що далі?

Подер.

„Високоповажани...“

Подер. Вже й паперу не було. Вийшов на місто, купив ціле пудло паперу і зайшов до кав'ярні. Випив дві чорні і зачав:

„Високоповажана Панно!“

Ах — чому я нині ще не можу назвати

Вас по імені?! Питаєте, чи схожу прийти. Чому ж би ні! Если би ви знали, які я муки терплю від тої хвилі, коли Вас перший раз бачив, були би Ви так довго з писемом своїм не зволікали... Ті безсонні мої ночі — може они раз уже минуть ся! Не пощастило ся мені нині ще оглядати Вас. Будьте ласкаві — прошу Вас — визначіть мені сходи, коли і де хочете. Я в кожній хвилі на Ваші услуги. Лиш молю і благаю Вас, не отягайте ся довго, бо гину з нетерпеливості. Тисяч раз цілую руки і остаю з глибоким поважанем

Стефан Порубальский,
улиця Саїні ч. 23.

Заадресував і вибіг на улицю. При почтовій скринці задержав ся.

Ні, не тут. Ліпше занести на головну пошту. Там безпечнійше.

По дорозі став міркувати, чи не написав якої дурниці.

— Варто ще раз прочитати.

Роздер коверту і читає раз і другий. Не дуже був одушевлений плодом своєї фантазії.

— Цілком глупий лист. Штубацький. Вписьмі мене.

Подер лист на кусники і пустив з вітрами. Вступив на пошту і написав коротко другий:

„В. Поважана Пані!“

Згода. Прошу визначити місце і час. Жду нетерпеливо на відповідь.

З поважанем

С. П. ул. Саїні ч. 23.

Заадресував і вкинув до скринки.

Товариство Гальки було сьогодні на Високом Замку. Стефан сидів дома. На другий день була на виставі. Стефан сидів дома. Не казав навіть виправдати себе. Учив ся з таким зав'язем, як би завтра сів до іспиту.

— Завтра повинен прийти лист.

Цікавість, чи в д. школярки прийде лист, чи ні, так его збентежила, що не міг цілу ніч спати. Заснув аж по четвертій. О дев'ятій годині будить его Стефан.

— Вставай! Кава вистигне.

Стефан випив каву і ляг назад в ліжку; ще й обернув ся на другий бік. В тій хвилі скрикнула клямка. Стефан схопив ся, але се увійшов служачий, а не — листонос.

Петро зачав читати скринти.

— Не читай голосно, бо я хочу ще троха спати.

Стефан удавав лиш, що спить. Він ждав на листоноса і велухував ся в кожний шестец, який доходив з коритара.

— Що за біда? Минула вже десята, а листоноса ще нема. Відай не прийде вже.

Зіпрів так, що сорочка прилипла до тіла. Доходила вже одинадцята, як виліз з ліжка. Заки умив ся і викурив папіроску, минула одинадцята.

— Що таке, що листонос не приходить? Нині жду на лист.

— Був і приніс. Лежать на столі.

Стефан кинув ся на листи, як ворон на падлину.

— Ти чому не сказав мені? Коли приніс?

мощня інспектора народних шкіл Кароля Фалькевича на доктора філософії. При промоції були присутні жінка, 14-літня дочка і 10-літній синок. Фалькевич вже жонатим скінчив гімназію, опісля університет, а тепер здав докторат філософії.

Для панів учителів!
INSPECTIONSBERICHT,
Jahresausweis
і Шкільні повідомлення
(Schulnachrichten)
 є на складі
 в друкарні „Рускої Ради.“
 Просимо о замовлення.

БУРСА
 „Народного Дому“
 в Чернівцях.

дасть в році шкільнім 1897/8 ціле удержане і надзбір 30 питомцям, передусім ученикам 1. і 2. рускої класи гімназійної, а тільки винятково з особливих причин і ученикам інших шкіл. Оплата виносить 2 зр. на інвентар, 1 зр. піврічно за пране і 15 зр. місячно за удержане, платних з гори. Питомці мусять виказати ся, що мають три рази змінити біле на постіль, 6 пар біля, 4 ручники, 6 хусточок до носа, 2 пари обуви і добру одіж; без того не вільно буде ніякому питомцеві спровадитись до бурси.

Поданя о принятє до бурси треба вносити до кінця серпня с. р. Ученики, що ставлять ся муть до вступного іспиту до 1. рускої класи гімназійної по вакаціях, мають внести поданя о принятє до бурси також до сего терміну; рішене о їх принятє западе в день самого іспиту. В поданях, підписаних родичами, треба означити докладно, кільки хто обов'язуєсь платити місячно. Принятє зависити буде головно від висоти місячної плати, однак ученики з недостаточним поступом і невідповідним поведенем не будуть зовсім приняті.

До кожного поданя треба прилучити посвідне свідцтво шкільне, а до подань о знижене місячної плати ще й свідцтво неможности, підписане урядом парохіяльним, громадским, податковим і катастральним.

Заряд бурси доложив всіх старань, щоби питомці мали здоровий харч і старанний догляд.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
 загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з осторожністю лише флашкки зі знаменним охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

ВІДХОДЯТЬ З Чернівців						ПРИХОДЯТЬ ДО Чернівців						
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців	1128	320	757	811	610	
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Бояна, Новоселці	645	430	—	—	—	з Новоселці, Бояна, Садагури	—	1113	950	—	—	
з Глібоки						до Глібоки						
до Караичева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Караичева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карачів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.						
з Гадікфальви						до Гадікфальви						
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747	
з Гатни						до Гатни						
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу	1040	201	—	—	—	з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—	
з Іцкан						до Іцкан						
до Сучави	327	630	1009	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837	
з Вами						до Вами						
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на станціях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на станціях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.						
з Караичева						до Караичева						
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.						Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.						

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно європейский іде о 46 минут пізніше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркне нем минут.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“

в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні звітні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковим і адаманковим;

також доставляє матеріялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місци).

Прібки і ціниики на жаданє оплатно і відворотною поштою.